

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 2

Razčlemba izhodiščnega besedila

Ponedeljek, 27. avgust 2007 / 90 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga pazljivo iztrga.

Kandidat dobi tudi dva ocenjevalna obrazca in konceptni list.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 28 nalog. Rešitve vpisujte z navadno rabo velikih in malih pisanih ali tiskanih črk v prostor, ki je za to predviden, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Vpisovanje rešitev s samimi velikimi tiskanimi črkami (verzalkami) ni dovoljeno (odbitne točke). **Pišite razločno.** Nečitljive rešitve ter nejasni popravki se točkujejo z 0 (nič) točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak). Konceptni list je namenjen pisanju osnutka zadnje naloge.

Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Število točk, ki jih lahko dobite za posamezne naloge, je navedeno v izpitni poli.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Priloga k izpitni poli 2 (M072-103-1-2)

Michael Manske

Zakaj hudiča tja?

Ste vedeli, da obstajajo evropska tekmovanja za najboljši weblog oziroma spletni dnevnik in da je na enem od teh tekmovanj zmagala stran, ki predstavlja Slovenijo? Na weblogu z naslovom The Glory of Carniola (Slava Kranjske) najdemo prodorna opažanja in iskrive analitične komentarje, ki nam deželo predstavijo v drugačni, novi luči. V taki, kot jo vidi v Kölnu rojeni Newyorčan, ki je svoji ljubezni sledil v Maribor.

Devetindvajsetletni diplomirani novinar Michael Manske je sicer eden od glasov Radia SI.

1 *Vaš weblog je najboljši v Evropi, kaj pravite na to?*

Na prvi podelitvi nagrad evropskim weblogom sem bil nominiran v dveh kategorijah: za najboljši weblog v Evropi in najboljšega v regiji. Ko so na madžarski spletni strani začeli žaliti Slovenijo, se je v ljudeh prebudil nekakšen patriotizem in začeli so množično glasovati zame. Zato sem zmagal. Na to zmago nisem preveč ponosen. Bolj sem ponosen na to, da sem se uvrstil na lestvico najboljših weblogov po izboru ameriške revije Popular Science. Izpostavili so me tudi v slovenski računalniški reviji Monitor.

2 *Prvi vtis o Sloveniji?*

Vsi tujci so presenečeni nad njeno lepoto. Nihče si ne predstavlja, da bo v tako skritem kotičku sveta našel deželo, ki ima vse. Ko sem svojim prijateljem v New Yorku povedal, da se bom preselil sem, so me vsi čudno gledali. Veste, Newyorčani so nekako samozadostni. Njihovo mesto je zanje celo veselje. Vse, kar ni New York, ni vredno premisleka. Lahko si predstavljate, na katerem mestu je zanje Slovenija. Najpogostejša vprašanja so bila: Kam? Kje pa je to? Nato pa: »Zakaj, hudiča, bi sploh kdo hotel tja?« Tudi zato sem začel oblikovati to internetno stran – ker ljudje nimajo pojma o Sloveniji.

3 *Vaša zgodba se sliši kot pravljica. Našli ste svojo princeso, se zaljubili, ji sledili do konca sveta in našli pravljичno deželo ... Ali je bilo v resnici tako?*

V resnici ni bilo tako pravljичno. S Katarino sva se spoznala v Nemčiji med študijem. Minilo je precej časa, preden sva začela resno razmišljati, kdo se bo kam preselil. Treba je bilo premisliti vse možnosti, kako bova živela, kje si bom našel službo ...

4 *Ste bili že kdaj prej pri nas?*

Ja, nekajkrat na obisku. A je seveda nekaj popolnoma drugega prihajati sem kot turist ali pa tukaj živeti in delati. Kot turist nimaš opravka z upravno enoto, kar je prava mora. Vem, da priseljencem v nobeni državi ni posebej lahko, toda ne morete verjeti, kakšna protislovja sem doživljal. Tudi s službo sem imel neizmerno srečo – da so en mesec po mojem prihodu začeli z mednarodnim

radiem. Poznam veliko tujcev, ki sploh ne morejo dobiti dela. Slovenija je kot velika družina, vsi so v sorodu ali pa poznajo nekoga, ki pozna nekoga. Kot tujec si iz tega kroga avtomatično izvzet.

5 *Preskok iz New Yorka v Slovenijo je moral biti precejšen kulturni šok.*

Ko sem že živel tukaj, so mi prijatelji pisali, kako se imam, ali imajo v Sloveniji hladilnike ... (smeh). Niso mogli verjeti, da živim bolje kot v Ameriki. Imam višji življenjski standard in čas uživati življenje. V New Yorku sem ves dan delal in potem šel naravnost v posteljo. Ni bilo časa za pivo s prijatelji, koncert ali ogled razstave.

6 *Kaj so razlike, ki ste jih najprej opazili?*

Morda pesimističnost. V Ameriki se vsi vedejo tako, kot da bi lahko kaj spremenili, tukaj pa ljudje že na začetku obupajo. Druga stvar, ki sem jo opazil in ki se je še zdaj ne morem navaditi, je neprijaznost prodajalcev.

7 *Se učite tudi slovenščine?*

(smeh) To je smešno. Grozljivo! Že dve leti se učim, pa se nikamor ne premakne. Ta jezik je brutalno težak. Vi pa se tega sploh ne zavedate. V angleščini lahko opraviš vse z eno besedo, recimo »cat«. Tukaj pa je »muca« šele začetek. Muca, muci, mucek, maček ... Dogaja se mi, da poznam besedo v osnovni obliki, recimo »kolo«. Potem pa nekdo reče: »Nimam kolesa.« Jaz pa: »Kaj je to koles? Te besede pa ne poznam.« To se mi redno dogaja (smeh). Poleg tega se hočejo vsi z mano pogovarjati v angleščini, da vadijo.

8 *Ste se kdaj znašli v kakšni nezavidljivi situaciji?*

Seveda, nešteto. Nekoč sem poklical v neko kavarnico, da bi videl, ali imajo odprto. V angleščini bi vprašali »Are you closed?«. In ko se je gospa oglasila po telefonu, sem jo vprašal: »Ali si zaprta?« Prijatelji so pokali od smeha. Tudi besedo zadovoljen mi vedno uspe narobe naglasiti.

Tina Lesničar

(Prirejeno po: Vikend, tedenska priloga Dela in Slovenskih novic, od 14. do 20. maja 2005.)

PRAZNA STRAN

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naslednje naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Novinarka _____ je v intervjuju zastavljala
Katera?

vprašanja, torej je bila v vlogi _____. Na vprašanja ji je
Kateri?

odgovarjal _____; ta je imel v intervjuju vlogo
Kdo?

_____. Za tega sogovorca se je odločila, ker _____
Katero?

_____.
Zaradi katerega razloga?

Sogovorca sta se pogovarjala predvsem o _____, zato je
O čem?

njun pogovor _____ intervju.
Katere vrste intervju?

(4 točke)

2. katero vlogo ima nadnaslov in katero naslov besedila? Na črtici zapišite ustrezni številki iz desnega stolpca.

_____ nadnaslov	1 poimenovanje teme
_____ naslov	2 opredelitev besedilne vrste
	3 pritegnitev bralčeve pozornosti
	4 grafična ponazoritev napisanega
	5 neposredni nagovor naslovnika

(2 točki)

3. Iz besedila je mogoče izvedeti veliko o intervjuvancu. Dopolnite preglednico z ustreznimi podatki.

Koliko je star?	
Kje se je rodil?	
Kje je odraščal?	
Kaj je po poklicu?	
Kje je zaposlen danes?	
Koliko časa po prihodu v Slovenijo se je zaposlil v sedanjji službi?	

(4 točke)

4. V povedi povzemite, kaj meni Michael Manske o razmerju med upravnimi enotami in tujci. Vaš odgovor naj bo objektiv.

(4 točke)

5. Navedite vsaj dve prednosti življenja v Sloveniji in dve prednosti življenja v New Yorku, ki jih v odgovorih na 4., 5. in 6. vprašanje omenja Michael Manske. Vpišite jih na ustrezno mesto v preglednici.

Prednosti življenja v Sloveniji	Prednosti življenja v New Yorku

(4 točke)

6. Novinarka v eni izmed replik svojega namena ne izrazi neposredno.

a) Številko te replike zapišite na črtico. _____

b) Repliko preoblikujte tako, da bo namen izražen neposredno.

(3 točke)

7. Ali so vprašanja, ki jih zastavlja novinarka, ustrezna? Pri presojanju upoštevajte dolžino vprašanj in to, po koliko stvareh naenkrat sprašuje. Obkrožite DA ali NE in svoje mnenje utemeljite.

DA / NE

Utemeljitev:

(6 točk)

8. V uvodnem odstavku je novinarka izrazila svoje mnenje o spletnem dnevniku, ki ga piše Michael Manske.

a) Kakšno je njeno mnenje o dnevniku?

- A Nad dnevnikom je popolnoma razočarana, saj ne prinaša dovolj informacij.
- B Vsebina spletnega dnevnika oz. predstavitev Slovenije jo je navdušila.
- C O tem, kako je v spletnem dnevniku predstavljena Slovenija, ima nevtralnno mnenje.
- Č Prepričana je, da bi morala biti v spletnem dnevniku Slovenija predstavljena bolj vsakdanje.
- D Predstavitev Slovenije ji je všeč, vendar se ji zdi preveč osebna za objavo na spletu.

b) Svojo izbiro utemeljite tako, da iz 2. povedi uvodnega odstavka (*Na weblogu z naslovom ...*) izpišete 4 pridevniške besede, ki jo potrjujejo.

(4 točke)

9. V vsaki vrstici podčrtajte pravilno možnost.

Izhodiščno besedilo je

- govornjeno/zapisano.
- neuradno/uradno/javno.
- praktičnosporazumevalno/publicistično/strokovno/uradnovalno.
- raziskovalni/pogajalni/prepričevalni pogovor.

(2 točki)

10. Koga nagovarja vsak izmed sogovorcev z glagolom vedeti v navedenih povedih? Dopolnite povedi.

- *Ste vedeli, da obstajajo evropska tekmovanja za najboljši weblog oziroma spletni dnevnik?*

V povedi iz uvodnega odstavka novinarka z glagolom vedeti neposredno nagovarja

_____.

- *Veste, Newyorčani so nekako samozadostni.*

V povedi iz odgovora na drugo vprašanje Michael Manske z glagolom vedeti neposredno

nagovarja _____.

(4 točke)

11. Glagolu vedeti pripišite po en samostalnik, glagol in prislov iz iste besedne družine.

	Samostalnik	Glagol	Prislov
vedeti			

(3 točke)

12. Kako Michael Manske po navadi naglasi besedo *zadovoljen* in kako bi jo moral naglasiti? V besedah obkrožite črki, s katerima sta zapisana naglašena samoglasnika.

Beseda, kot jo naglasi M. Manske: *zadovoljen*

Ustrezno naglašena beseda: *zadovoljen*

(2 točki)

13. Iz odgovora na zadnje vprašanje izpišite frazem/stalno besedno zvezo s prenesenim pomenom. Pripišite ji slogovno nezaznamovan sopomenski izraz.

Izpis stalne besedne zveze: _____

Slogovno nezaznamovan izraz: _____

(4 točke)

14. Preberite slovarski sestavek in odgovorite na vprašanja. Odgovore zapišite na črte.

koló -ésa s (ô ê) **1.** *ploščata priprava okrogle oblike, ki omogoča premikanje vozila:* kolo se vrti; sneti, zamenjati kolo; gumijasto, leseno kolo; kolo avtomobila / voziček na dveh kolesih / rezervno kolo; plašč kolesa / sprednje, zadnje kolo **2.** *vozilo z dvema kolesoma na nožni pogon:* sedel je na kolo in se odpeljal / stojalo za kolesa / dirkalno kolo **3.** *ekspr., z roditeljskim, z oslabljenim pomenom kar izraža tek, premikanje tega, kar določa prilastek:* kolesa časa so se vrtela / poganjati kolesa napredka; kolesa zgodovine ni mogoče zavrteti nazaj • *ekspr. biti (za) peto kolo nepotreben, odveč;* kolo sreče se obrača *ugodnim, prijetnim dogodkom sledijo manj prijetni, neugodni* ♦ *etn. lončarsko kolo, vreteno priprava z vrtečo se ploščo, na kateri se oblikuje glinasta posoda;* stroj. gonilno kolo *ki žene drugo kolo*

– Katerega spola je beseda *kolo*? _____

– Zaradi katere slovnične značilnosti te besede ima Michael Manske težave?

– Kako se imenuje del slovarskega sestavka, v katerem so zapisane slovnične lastnosti

besede? _____

(4 točke)

15. V slovenskem knjižnem jeziku poznamo ob besedi *koló kolésa* tudi besedo *kólo kóla*. To besedo v neimenovalniški obliki smiselno uporabite v povedi.

(3 točke)

16. Novinarka je v uvodnem odstavku zapisala */.../ obstajajo evropska tekmovanja za najboljši weblog oziroma spletni dnevnik /.../*.

- a) Obkrožite črko pred pravilno trditvijo o izrazih *weblog* in *spletni dnevnik*.
- A Izraza se med seboj razlikujeta po pomenu.
 - B Izraza se med seboj razlikujeta po izvoru.
 - C Izraza sta enakozvočnici.
 - Č Oba izraza sta v slovenščini knjižna.
- b) Katera besedilna vloga prevladuje v podčrtanem delu izpisa? Podčrtajte ustrezno možnost.
- vplivanjska/metajezikovna/lepotna/stikovna/izrazna

(3 točke)

17. Ali je sposojenka *weblog* zapisana v skladu s pravili slovenskega pravopisa? Obkrožite črko pred trditvijo, s katero se strinjate.

- A Da, saj je sposojenka *weblog* prevzeta iz angleščine, vse angleške besede pa zapisujemo v izvirni podobi.
- B Da, saj je sposojenka *weblog* lastno ime, prevzeto iz latinične pisave, zato ohranjamo njegovo izvorno podobo.
- C Ne, saj v slovenščini vse prevzete besede zapisujemo po načelu *piši, kakor govoriš*.
- Č Ne, saj je sposojenka *weblog* občno ime in bi jo bilo treba tudi v zapisu prilagoditi slovenščini.

(2 točki)

18. Dopolnite povedi o srečanju z značilnim Newyorčanom tako, da besede v oklepajih smiselno povežete v besedne zveze in jih uporabite v pravilni obliki.

Kadar gre Michael Manske v _____ (svoj, domač, mesto), se vedno ustavi pri _____ (dober, prijatelj). A še preden se sreča s _____ (pravi, Newyorčan), ve, da se bo on spet čudil _____ (tri, Michaelov, ljubezen): Katarini, radiu in Sloveniji. Vsakič znova ga skuša seznaniti z _____ (vse, prednosti) življenja v Sloveniji. To ni le _____ (več, prosti, čas), temveč tudi večja povezanost med _____ (otroci, in, starši). Če želiš, lahko vsak dan obiščeš tako rekoč _____ (kdor koli) ... A _____ (prepričan, Newyorčan) je težko razumeti, da je drugod lepše živeti kot v » _____ (središče, sveta)«.

(5 točk)

19. Dopolnite preglednico (pazite na pravilen zapis).

Samostalnik	Svojljni pridevnik	Vrstni pridevnik
<i>Newyorčan</i>		

(2 točki)

20. V odgovoru na prvo vprašanje so uporabljene tudi prevzete besede: *(biti) nominiran, regija, patriotizem, Monitor*.

- a) Na črto zapišite tisto prevzeto besedo, ki je v izhodiščnem besedilu ne bi mogli zamenjati z domačo ustreznico.

- b) Samo preostalim trem prevzetim besedam pripišite domače sopomenske izraze.

(biti) nominiran _____

regija _____

patriotizem _____

Monitor _____

(4 točke)

21. Ko je Michael Manske govoril o težavah s slovenščino, je med drugim rekel:

Tukaj pa je »muca« šele začetek. Muca, mucij, mucek, maček ...

a) V katerem razmerju so med seboj besede *muca, mucij, mucek, maček*? Podčrtajte ustrezno možnost.

Besede so sopomenke/protipomenke/nadpomenka in podpomenke.

b) Izmed navedenih izrazov na črto zapišite slogovno nezaznamovano poimenovanje za žival.

c) Kateri izmed navedenih poimenovanj bi lahko uporabili tudi v naslednjih ekspresivnih oz. zaznamovanih pomenih? Pripisite ju k ustrezni razlagi.

ljubka, mikavna ženska _____

slabo počutje naslednji dan _____

(4 točke)

22. S katerim namenom je Michael Manske v odgovorih uporabljal premi govor in ne odvisnega? Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.

A Da bi bilo besedilo bolj verodostojno.

B Da bi bilo besedilo bolj živo in zanimivo.

C Da bi bilo besedilo natančnejše in bolj jedrnato.

Č Da bi bilo besedilo jezikovno pravilno.

(2 točki)

23. Vikend je tedenska priloga Dela in Slovenskih novic, v kateri so zbrani televizijski in radijski spoređi ter zanimivosti iz medijskega sveta. Bi znali pojasniti, kako sta tema ter ubeseditveno stališče povezana z objavo v tej prilogi? Odgovorite v povedih.

(5 točk)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN